

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Internetconsultatie

Reclassering Nederland
Landelijk kantoor

Vivaldiplantsoen 100-200
3533 JE Utrecht
Postbus 8215
3503 RE Utrecht
(T) 088-8041000
((I) www.reclassering.nl

Datum	17 december 2019
Onderwerp	Advies Wijziging van het Wetboek van Strafrecht i.v.m. het beperken van de mogelijkheden om een taakstraf op te leggen bij geweld tegen personen met een publieke taak (uitbreiding taakstrafverbod)
Briefnummer	19.068/102022/JB/HD

Geachte heer, mevrouw,

Het huidige taakstrafverbod voor geweld- en zedenmisdrijven wordt uitgebreid naar elke vorm van geweld tegen personen in de uitoefening van een publieke taak in het kader van de handhaving van de orde of veiligheid. Ik breng met deze brief graag advies uit over dit wetsvoorstel en doe dit mede namens het Leger des Heils, Jeugdbescherming & Reclassering en de Stichting Verslavingsreclassering GGZ (hierna de 3RO).

Waardering en bescherming

De 3RO zijn van mening dat elke vorm van geweld tegen personen in de uitoefening van een publieke taak passend moet worden bestraft. Deze personen voeren taken uit ten behoeve van de samenleving. Dat verdient waardering en bescherming; zij dienen hun werk veilig te kunnen verrichten. Dat geldt voor politiemedewerkers, ambulancepersoneel, brandweerlieden, et cetera. En ook voor reclasseringswerkers. Tegelijkertijd zien de 3RO geen noodzaak voor de voorgenomen uitbreiding van het taakstrafverbod. Sterker nog, de 3RO zien aanleiding om beperking van het huidig geldende taakstrafverbod te bepleiten en de combinatie van voorwaardelijke straf met taakstraf bij ernstige zeden en geweld terug te brengen. Daarnaast signaleren de 3RO enkele andere punten die aandacht behoeven. Deze worden in deze brief belicht.

Passende straf

Bij de straftoemeting houdt de rechter rekening met de ernst van het delict, de persoonlijkheid van de dader en de omstandigheden waaronder het feit is gepleegd. De verschillende aspecten worden tegen elkaar afgewogen en resulteren in een sanctie die volgens de rechter het meest passend is. De 3RO zijn van mening dat wanneer een taakstraf de meest passende sanctie is, deze

opgelegd moet kunnen worden, al dan niet in combinatie met een andere (bijvoorbeeld een voorwaardelijke) straf. De reclassering heeft er vertrouwen in dat de rechter deze afweging gedegen maakt en ziet ook geen signalen dat dit niet het geval zou zijn. Om die reden zien de 3RO geen noodzaak voor de voorliggende uitbreiding van het taakstrafverbod.

Een uitbreiding van het taakstrafverbod past ook niet bij de veranderende focus van het strafrecht de afgelopen jaren; er is meer aandacht voor een levensloopbenadering in samenhang met re-integratie van de justitiabele in de samenleving en herstel van een constructief netwerk binnen het sociale domein. Hierdoor wordt, naast dat een straf vergelding tot uitdrukking brengt, óók gewerkt aan het voorkomen van recidive.

Effectieve sanctie

Een taakstraf kan een grote impact hebben op het leven van de veroordeelde; er dienen taken te worden verricht die ten goede komen aan de samenleving, de straf wordt ten uitvoer gelegd in die samenleving en heeft daardoor een normbevestigende werking. Wanneer de taakstraf kan worden uitgevoerd op een plek en met werkzaamheden die gerelateerd zijn aan het delict kan de impact nog verder worden vergroot, evenals het leereffect.

Het wetsvoorstel wekt de indruk dat de taakstraf een 'lichte' straf is en enkel geschikt zou zijn voor de lichte vergrijpen. In de ogen van de reclassering gaat dit voorbij aan het feit dat de taakstraf sinds 2001 een volwaardige, zelfstandige hoofdstraf is en bewezen effectiever is dan een (korte) gevangenisstraf; uit onderzoek blijkt dat daders met een werkstraf tot 47% minder vaak recidiveren dan kortgestrafte gedetineerden¹. Daarnaast is een taakstraf ook goedkoper dan een gevangenisstraf. En de taakstraf in combinatie met een andere straf, zoals een voorwaardelijke gevangenisstraf, kan zeer effectief zijn. Echter, ook die mogelijkheid wordt beperkt met het (huidige) taakstrafverbod.

Combinatie voorwaardelijke straf en taakstraf

Een combinatie van een voorwaardelijke straf en een taakstraf is bij zeden en geweld met de wetswijziging in 2012 – de invoering van het 'taakstrafverbod' – komen te vervallen. En dat terwijl deze combinatie van straffen bijzonder nuttig en effectief kan zijn, zoals de reclassering ook destijds al heeft betoogd.

Een voorbeeld: een dader staat twee jaar onder reclasseringstoezicht. Om zijn gedrag te veranderen wordt hij gecontroleerd, begeleid, behandeld, en daarnaast moet hij een taakstraf uitvoeren, bij voorkeur in de publieke sector waarin het delict heeft plaatsgevonden. Hij wordt gedisciplineerd aan het werk gezet, doet werkritme en -ervaring op, en 'betaalt' ook de samenleving terug; in de vorm van arbeid. In dergelijke gevallen is de taakstraf een éxtra straf, die ook vaak als zodanig wordt ervaren.

¹ Recidive na werkstraffen en na gevangenisstraffen, Tijdschrift voor Criminologie 2009, Nieuwbeerta e.a.

In de Evaluatie Wet Beperking Oplegging Taakstraffen door Pro-facto uit 2017, die op uw initiatief is uitgevoerd, wordt de aanbeveling gedaan om deze combinatie van voorwaardelijke straf en taakstraf terug te brengen. Het blijkt dat in de rechtspraak van de officier van justitie en rechter zich veel zaken voordoen waarin een strafcombinatie van een voorwaardelijke gevangenisstraf met gedragsbeïnvloedende voorwaarden plus een taakstraf de aangewezen aanpak is. De 3RO pleiten er dan ook met klem voor om deze aanbeveling wél over te nemen en de wet als het ware op dat punt te 'repareren'.

Ingeperkte bevoegdheden

Behalve de inperking van de rechterlijke beoordelingsvrijheid zullen na de wetswijziging ook de bevoegdheden van de officier van justitie ingeperkt worden. Artikel 78b Wetboek van Strafrecht bepaalt immers dat waar van een veroordeling wordt gesproken in het Wetboek van Strafrecht daaronder in beginsel ook de strafbeschikking ex. artikel 257a Wetboek van Strafvordering wordt begrepen. Een strafbeschikking kan thans, behalve een taakstraf van ten hoogste 180 uren, ook aanwijzingen bevatten waaraan de verdachte moet voldoen. De aanwijzingen die de officier van justitie kan opleggen op grond van artikel 257a lid 3 Sv zijn niet limitatief waardoor maatwerk mogelijk is. 'Andere' aanwijzingen ex. artikel 257a lid 3 sub e Wetboek van Strafvordering kunnen ook gedragsaanwijzingen betreffen waarop de reclassering toezicht moet houden. De officier van justitie zal dus geen strafbeschikking meer kunnen opleggen waarin een taakstraf wordt opgelegd met eventueel gedragsaanwijzingen. Hiermee wordt de kans ontnomen om bij enigszins 'lichtere' geweldsdelicten naast het uitvoeren van een taakstraf ook gericht te werken aan gedragsverandering en hiermee de kans op recidive te verkleinen. Zoals eerder aangegeven onderschrijven wij de ernst en impact van geweld tegen personen met een publieke taak. Met 'lichtere' geweldsdelicten doelen wij in dit verband onder andere op strafbare pogingen nu deze als gevolg van het wetsvoorstel onder het taakstrafverbod zullen vallen. Doordat de bevoegdheden van de officier van justitie ingeperkt worden, zullen er meer zaken bij de rechter komen. Dit betekent een toename van de werklast voor de rechtspraak.

Verklaring Omtrent Gedrag

Tot slot brengen de 3RO graag een ander punt onder uw aandacht; het verkrijgen van een Verklaring Omtrent het Gedrag (hierna VOG). Werk verrichten, een opleiding volgen en stage lopen zijn factoren die een grote rol spelen bij het voorkomen van recidive. Steeds vaker verlangen werkgevers, aanbieders van stageplaatsen en vrijwilligersprojecten een VOG. Een weigering ligt voor veroordeelden uiteraard bovengemiddeld in het verschiet. Een goede afweging bij het al dan niet verstrekken van een VOG is daarom van groot belang en bij de beoordeling speelt de wijze van afdoening een rol. Een mogelijk neveneffect zou kunnen zijn dat veroordeelden minder snel in aanmerking komen voor een VOG, waardoor re-integratie wordt bemoeilijkt.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Als er behoefte bestaat aan een nadere toelichting dan ben ik daartoe bereid. Daarnaast blijven de drie reclasseringsorganisaties graag betrokken bij de verdere totstandkoming van deze wet.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature block]

[Handwritten signature]

[Redacted text block]